

УДК 657.6

Марку А.Г.,

*студентка ННІ БіЕМ, 1 курсу магістратури,
спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»*

Сумський державний університет

*Науковий керівник – Плікус І.Й. – к.е.н., доцент
кафедри фінансових технологій і підприємництва*

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У ВОЄННИЙ ЧАС

Більше року по тому держава Україна зазнала найскладнішого випробування в економіці за період своєї незалежності, а також розпочала процес формування нового цивілізованого світу крізь призму повномасштабної військової агресії з боку російської федерації. Маючи вже вагомий негативний вплив на різні сектори економіки країни через наслідки пандемії COVID-19, державу охопила нова хвиля ризиків. Разом з тим, варто усвідомлювати, що ключова роль держави Україна в цій війні є доволі вагомою, адже відбувається закладення основ формування цінностей нового вільного цивілізованого світу, світового порядку та світової безпеки.

Внутрішній аудит завжди відігравав важливу роль у захисті інтересів інвесторів. У воєнний час, коли ситуація може бути особливо складною та непередбачуваною, роль внутрішнього аудиту в захисті інтересів інвесторів може бути ще більш критичною. Проведення внутрішнього аудиту у воєнний час вимагає особливої уваги до безпеки, забезпечення збереження резервів та ресурсів. У воєнний час важливість забезпечення безпеки переважає всі інші аспекти. Внутрішній аудит має бути здійснений з урахуванням воєнних загроз і вимог безпеки, включаючи фізичну безпеку, кібербезпеку та захист від розвідки.

Серед найбільших ризиків розвитку внутрішнього аудиту виділю наступні: питання безпеки, скорочення штату служб внутрішнього аудиту, зниження якості аудиту, скорочення бюджетів, звуження планів роботи, недостатність кадрів, формалізований підхід до аудиту.

Внаслідок зменшення доходів, скорочення штатів служб внутрішнього аудиту, міграційних процесів, діяльність з внутрішнього аудиту втрачає ефективність та характеризується «кадровим голодом». До прикладу, у 2022 році не проводились внутрішні аудити в Антимонопольному комітеті України, Міністерстві культури та інформаційної політики України, Секретаріаті Уповноваженого з прав людини з підстав незаповненості вакансій внутрішніх аудиторів. Факт тривалої відсутності (більше двох років) діяльності з внутрішнього аудиту через відсутність спеціалістів з внутрішнього аудиту наявний у Івано-Франківській ОДА, Укрдержархіві, Національній академії педагогічних наук України, Нацраді з питань телебачення і радіомовлення, тощо [2, с. 9-12].

У розрізі недержавного сектору економіки, окрім зниження витрат на оплату праці, компанії призупиняють витрати служб внутрішнього аудиту за іншими статтями бюджету: підвищення кваліфікації, автоматизація процесів. Втім, для виконання якісного аналізу та професійного розвитку внутрішньому аудиту важливо підвищувати рівень знань у сфері державних фінансів, бухгалтерського обліку та фінансової звітності, державного управління, права, антикорупційного законодавства, законодавчих змін, міжнародного досвіду.

Перегляд системи проведення внутрішнього аудиту має будуватися на проведенні системного аналізу, а не формалізованого, оцінки ефективності системи внутрішнього контролю, виконанні завдань і функцій, вдосконалення фінансових процесів, забезпечення дотримання законодавства та звітності, а також забезпечення ефективності в умовах обмеженого доступу та високого ризику.

Враховуючи непередбачувані умови воєнного часу, очевидно планування проведення внутрішнього аудиту має бути гнучким та адаптованим до ситуації на передовій. Визначення мети, обсягу, методів та ресурсів аудиту вимагає врахування поточних можливих обмежень.

Безпека аудиторів та конфіденційність аудиторської інформації мають високий пріоритет у воєнний час. Аудитори повинні дотримуватися всіх процедур безпеки, включаючи захист від можливих загроз, таких як ворожі атаки, розкриття конфіденційної інформації та внутрішніх загроз, що потребує додаткових ресурсів. Формат діяльності підрозділів внутрішнього аудиту має передбачати не констатацію виявлення порушення як негативного явища, а запобігати його виникненню з дослідженням причин виникнення.

Внутрішній аудит в умовах воєнного конфлікту має на меті забезпечення контролю, захисту фінансових ресурсів, виявлення потенційних ризиків та вдосконалення фінансових процесів, забезпечення дотримання законодавства та звітності, а також забезпечення ефективності в умовах обмеженого доступу та високого ризику. Це може бути важливим інструментом управління ризиками та забезпечення довіри.

Зосередження державної політики на економічному відновленні за умови багаторівневої системи управління, забезпечення прозорості фінансових потоків, належного законодавчого регулювання в усіх без виключення сферах економіки, активної інформаційної компанії з розвитку функції внутрішнього аудиту в Україні, забезпечення прозорості, простоти та зрозумілості у веденні бізнесу, продовження автоматизації операційних процесів неодмінно призведе до становлення України повноцінним суб'єктом міжнародних відносин та сприятиме євроінтеграційному курсу держави та залученню інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Касаткін С. Професія внутрішнього аудитора під час війни. – URL: <https://kpmg.com/ua/uk/blogs/home/posts/2022/07/profesiya-vnutrishnoho-audytora-pid-chas-viyny.html>.
2. Інформація про стан функціонування державного внутрішнього фінансового контролю за 2022 рік. – URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/2_Детальна_інформація_про_функціонування_ДВФК_у_2022_році.pdf
3. Україна 2022. Як не втратити свій шанс стати сильною державою. – URL: <https://uifuture.org/publications/ukrayina-2022-yak-ne-vtratyty-svij-shans-staty-sylnoyu-derzhavoyu/>.